

A Study on factors affecting DHF prevention and control in secondary school

**Kitti Pramathphol, Sornpat Maharmart, Tuangporn Srisawad, Jirapat Ketkaew,
and Noparat Mongkalangoon**

*Dengue control section, Bureau of Vector Borne Disease,
Department of disease control, Ministry of public health*

Abstract

The objectives of this study were to identify the factors affecting DHF prevention and control in secondary schools. The questionnaires were designed for directors, health teachers and students in secondary schools. The questionnaires were sent to 731 schools but only 438 schools (60%) responded to send back.

The results showed that the attitude of directors and health teachers to DHF prevention and control in schools was very good (79.1 % and 90.4 %, respectively). The factors include, education level, duration of working at school, duration of working as a health teacher, perception and attitude to DHF prevention, highly affect to success in DHF prevention and control in schools.

In conclusion, dengue prevention programme by School base approach is an advantage implementation because of the implantation of health behavior since childhood years , and still effective in practice in both of household and the school level. The important strategy for the success is the activity creation for the school executive and experienced school health teacher to be a heir and will be supported necessary equipment supply, such as , the media education about the prevention and disease control which the students can apply to use in their life.

Key words : DHF, health teachers, School base approach, Health behavior

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ในโรงเรียน

กิตติ ปรมัตถผล, ศรเพชร มหามาตย์, ตวงพร ศรีสวัสดิ์,
จิระพัฒน์ เกตุแก้ว, นพรัตน์ มงคลกลางกูร

กลุ่มโรคไข้เลือดออก สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของความสำเร็จในการป้องกันควบคุมไข้เลือดออกในโรงเรียน และศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของความสำเร็จในการป้องกันควบคุมไข้เลือดออกในโรงเรียน โดยเก็บข้อมูลจากโรงเรียนในระดับอำเภอ ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่นในการควบคุมลูกน้ำยุงลาย จำนวน 731 โรงเรียน และได้รับการตอบกลับของแบบสอบถาม 438 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 60 เครื่องมือที่ใช้ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมา 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหาร ชุดที่ 2 สำหรับครูอนามัยและครูประจำชั้น ชุดที่ 3 สำหรับนักเรียนชั้น ป.4 – ม.3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ใช้การวิเคราะห์โคสแควร์

ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียนและครูประจำชั้น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.1 และ 90.4 ประสบความสำเร็จในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน อันประกอบด้วย การรับรู้ การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่รับราชการ ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ครูอนามัย การฝึกอบรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้ต่อการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก และความพึงพอใจในการดำเนินงานตามโครงการ

โดยสรุป การดำเนินการป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน (School base approach) เป็นมาตรการที่เป็นประโยชน์เนื่องจากเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพตั้งแต่เยาว์ และยังเกิดผลในทางการปฏิบัติทั้งในครัวเรือนและโรงเรียน กลยุทธ์สำคัญที่จะทำให้เกิดความสำเร็จคือการสร้างกิจกรรมที่เน้นไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและมีครูอนามัยโรงเรียนที่มีประสบการณ์เป็นผู้รับช่วง โดยได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น สื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในในชีวิตจริงได้

คำรหัส : ไข้เลือดออก, ครูอนามัยโรงเรียน, การป้องกันโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน, พฤติกรรมสุขภาพ

บทนำ

โรคไข้เลือดออก (Dengue hemorrhagic fever) ยังเป็นโรคติดต่อที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศ พบมากในกลุ่มเด็กนักเรียนอายุ 5-14 ปี ถึงร้อยละ 70 แนวโน้มการเกิดโรคมักขยายไปตามจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะหัวเมืองใหญ่ๆ ที่มีประชากรหนาแน่นและการคมนาคมสะดวก ปัจจุบันพบผู้ป่วยทุกภูมิภาคของประเทศ จำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยมีแนวโน้มสูงขึ้น ขยายกลุ่มเสี่ยงจากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่นและผู้ใหญ่ จากรายงานทางระบาดวิทยาพบว่า โรคไข้เลือดออกระบาดหนักในช่วงฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกันยายนทุกปี ซึ่งเป็นช่วงเปิดภาคเรียน นักเรียนส่วนใหญ่จะอยู่ในโรงเรียน หากโรงเรียนควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำไม่ทั่วถึงแล้ว มีโอกาสที่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกได้สูง และเกิดการระบาดของโรคได้ การป้องกันโรคไข้เลือดออกในปัจจุบัน ยังไม่มีวัคซีนและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การควบคุมโรคจึงเน้นด้านการควบคุมพาหะนำโรคคือป้องกันยุงลายกัด และควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายทั้งในบ้านและรอบบริเวณบ้าน โดยวิธีการกำจัดลูกน้ำยุงลายและแหล่งเพาะพันธุ์ ส่วนใหญ่จะอยู่ในบ้านเรือนของประชาชนทุกครัวเรือน จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน ชุมชน และโรงเรียน เพื่อลดการระบาดของโรคไข้เลือดออกให้เหลือน้อยที่สุด

ในปี 2546-2548 กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ ได้ร่วมมือกันดำเนินการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยจัดทำโครงการ “พณิกพลังเยาวชนไทย ต้านภัยไข้เลือดออก” เพื่อให้ นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนทั่วประเทศ ดำเนินการควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย โดยมีสมุดบันทึกกิจกรรม “มือปราบน้อยตามรอยลูกน้ำ” เป็นเครื่องมือในการดำเนินการควบคุมและกำจัดลูกน้ำยุงลายในโรงเรียน บ้าน และชุมชน โดยโรงเรียนสามารถกำหนดรูปแบบและกิจกรรมการดำเนินงานตามความเหมาะสมตามสภาพของท้องถิ่น พบว่าโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเกิดจากความร่วมมือสนับสนุนของหลายฝ่าย และเพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินการควบคุมลูกน้ำยุงลายในบ้าน ชุมชน และโรงเรียนของนักเรียน กรมควบคุมโรค โดยสำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง จึงจัดทำโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบและปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน

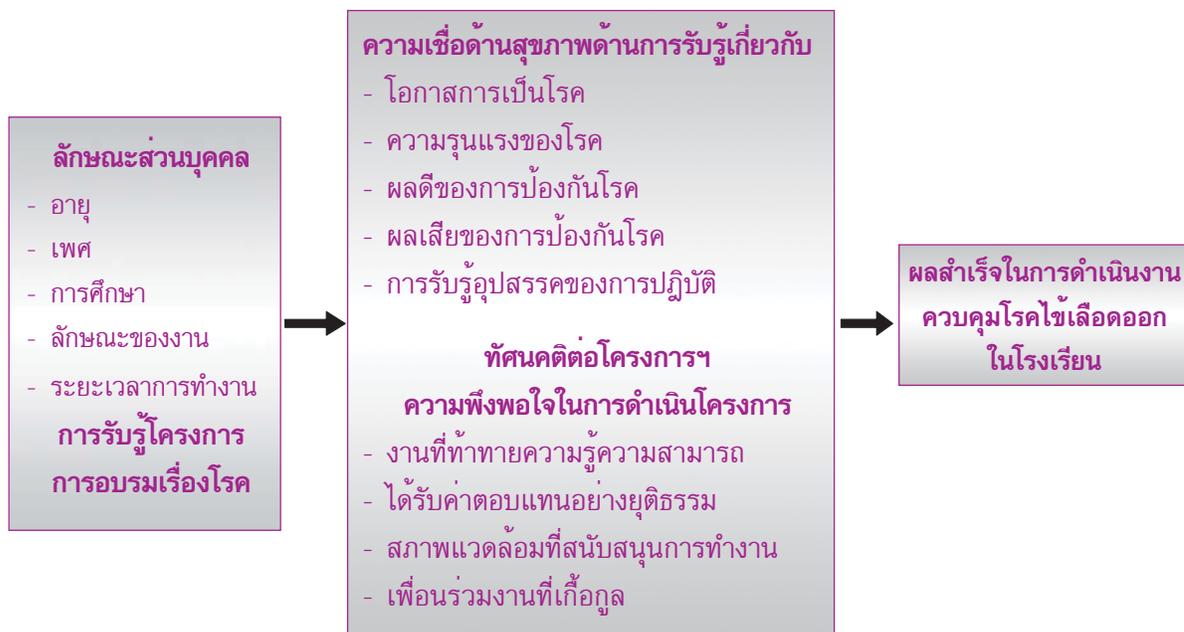
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของความสำเร็จในการป้องกันควบคุมไข้เลือดออกในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของความสำเร็จในการป้องกันควบคุมไข้เลือดออกในโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย
การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลในช่วงระยะเวลาที่กำหนด (Cross-sectional study) โดยศึกษาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของความสำเร็จในการป้องกันควบคุมไข้เลือดออกในโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน

2. ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียนในระดับอำเภอที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่นในการควบคุมลูกน้ำยุงลาย ในปี 2548 จำนวน 876 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane) (117) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ 275 โรงเรียน แต่เนื่องจากข้อมูลที่ได้รับอาจขาดความสมบูรณ์จึงเพิ่มตัวอย่างอีก 20% ได้เท่ากับ 330 โรงเรียน การศึกษาครั้งนี้ มีโรงเรียนส่งรายชื่อจำนวน 731 โรงเรียน จึงได้ทำการศึกษาทั้งหมด

วิธีการเลือกตัวอย่าง แบ่งกลุ่มศึกษาเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครูอนามัย และครูประจำชั้นที่เข้าร่วมโครงการ และนักเรียนระดับชั้น ป.5 – ม.3 โดยแบ่งการศึกษาเป็น 5 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร แบ่งการศึกษาเป็น ภาคๆ ละ 150 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ และสถานการณ์โรคไข้เลือดออก ตลอดจนคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยยึดแนวคิดแบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model) ของเบคเคอร์และไมน์แมน (Becker and Maimain) และได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) สถิติที่ใช้ ประกอบด้วย ร้อยละ มีชยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Chi - Square วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC (Statistical Package For Social Sciences)

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 703 คน ครูอนามัยและอาจารย์ประจำชั้น ระดับ ป.4 – ม.3 จำนวน 1,684 คน และนักเรียน จำนวน 1,877 คน จากทั้งหมด 731 โรงเรียนทั่วประเทศ ตอบกลับ 438 โรงเรียน คิดเป็นอัตราตอบกลับ ร้อยละ 60

1. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี ร้อยละ 60.2 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 69.4 การศึกษา ระดับปริญญาโท ร้อยละ 49.2 อายุราชการระหว่าง 21 – 30 ปี ร้อยละ 53.8 เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ร้อยละ 63.6 และรับทราบเกี่ยวกับโครงการพนักพลังเยาวชนไทยต้านภัยไข้เลือดออก ร้อยละ 77.5

1.2 การรับรู้ในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.1 อยู่ในระดับปานกลาง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ร้อยละ 63.7

1.3 การดำเนินงานตามโครงการพนักพลังเยาวชนไทยต้านภัยไข้เลือดออก พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 76.5 ได้รับนโยบายให้ดำเนินโครงการพนักพลังเยาวชนไทยต้านภัยไข้เลือดออก โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 34.4 ได้รับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชั้นพื้นฐาน การมอบหมายงาน โดยมอบหมายให้ครูอนามัยรับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 65.6 และส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากสถานอนามัยร้อยละ 74.0 และมีโรงเรียนที่ดำเนินกิจกรรมควบคุมลูกน้ำยุงลาย โดยที่ไม่อิงโครงการนี้ ถึงร้อยละ 89.6 ในด้านงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงาน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับงบประมาณ ร้อยละ 75.4 ได้รับงบประมาณ ร้อยละ 17.1 ส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจากสถานี

อนามัย โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและอำเภอ ร้อยละ 10.5 และงบประมาณที่ทางโรงเรียนได้รับ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.6 ไม่เพียงพอ และประสบความสำเร็จการดำเนินงานควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน ร้อยละ 79.1

1.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุราชการ การอบรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ การรับรู้ต่อโรคไข้เลือดออก การดำเนินงานตามโครงการฯ และความพึงพอใจในการดำเนินงานตามโครงการฯ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกความพึงพอใจในการดำเนินงาน ไข้เลือดออกในโรงเรียน

ความพึงพอใจ	งานที่ทำทหาย ความสามารถ		การได้รับคำตอบ แทนอย่างยุติธรรม		สภาพแวดล้อมที่ สนับสนุนการทำงาน		เพื่อนร่วมงานที่ เกื้อกูล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พอใจน้อย	172	24.5	87	12.4	398	56.6	372	52.9
พอใจปานกลาง	276	39.3	244	34.7	199	28.3	128	18.2
พอใจมาก	229	32.6	347	49.4	80	11.4	178	25.3

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จในการควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียนของผู้บริหาร

ความสำเร็จในการควบคุมโรคไข้เลือดออก							
ปัจจัยเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงาน	ประสบความสำเร็จ		ไม่ประสบความสำเร็จ		Chi - Square	df	P - value
	จำนวน / ร้อยละ	จำนวน / ร้อยละ	จำนวน / ร้อยละ	จำนวน / ร้อยละ			
1. การอบรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก							
อบรม	370 (67.3)	77 (53.8)	8.936	1	0.003		
ไม่เคยได้รับการอบรม	180 (32.7)	66 (46.2)					
2. การรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ							
รับรู้	450 (84.7)	95 (85.9)	21.932	1	0		
ไม่รับรู้	81 (15.3)	46 (32.6)					
3. การรับรู้ต่อโรคและการดำเนินงานตามโครงการ							
ระดับต่ำ	19 (3.4)	82 (55.8)	267.784	2	0		
ระดับปานกลาง	435 (78.2)	65 (44.2)					
ระดับสูง	102 (14.5)						
4. ความพึงพอใจในการดำเนินงานตามโครงการ							
ระดับต่ำ	69 (12.4)	82 (67.2)	176.093	2	0		
ระดับปานกลาง	409 (73.6)	39 (32.0)					
ระดับสูง	78 (14.0)	1 (0.8)					

2. กลุ่มครูอนามัยในโรงเรียนและครูประจำชั้น

2.1 ข้อมูลทั่วไป พบว่า มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 50.8 เป็นเพศหญิงร้อยละ 77.2 ระดับการศึกษา ร้อยละ 90.9 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี อายุราชการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.5 มีอายุราชการระหว่าง 21 – 30 ปี กลุ่มสาระวิชาที่รับผิดชอบ ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.4 รับผิดชอบทุกกลุ่มสาระวิชา ไม่ได้เป็นครูอนามัย ร้อยละ 74.4 การอบรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก พบว่า ร้อยละ 58.3 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องโรคไข้เลือดออก สถานที่ให้การอบรม ส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.7 จากหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข (ได้แก่ สถานีนอนามัย โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและอำเภอ) มีนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 100% ร้อยละ 65.8 และมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 100% ร้อยละ 58.2 รับทราบเกี่ยวกับโครงการฝึกพลังเยาวชนไทยต้านภัยไข้เลือดออก ร้อยละ 73.8

2.2 การรับรู้ในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของครูอนามัยและครูประจำชั้น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.0 ความพึงพอใจของครูอนามัยและครูประจำชั้น มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ร้อยละ 58.3

2.3 การดำเนินงานตามโครงการฝึกพลังเยาวชนไทยต้านภัยไข้เลือดออก พบว่า ส่วนใหญ่แล้วได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 91.5 และได้รับความร่วมมือจากครูในโรงเรียน ร้อยละ 84.3

2.4 การจัดกิจกรรม พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.8 จัดกิจกรรมรณรงค์ในโรงเรียน และร้อยละ 57.6 แจกสมุดบันทึกกิจกรรมให้นักเรียน กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.2 จัดรณรงค์โรคไข้เลือดออก ร้อยละ 73.8 กำจัดลูกน้ำในโรงเรียนทุกวันศุกร์ การให้คำแนะนำนักเรียนไปดำเนินการกำจัดลูกน้ำยุงลายที่บ้าน พบว่า ร้อยละ 96.9 ได้ให้คำแนะนำกับนักเรียน การจัดกิจกรรมรณรงค์ควบคุมลูกน้ำยุงลายภายในโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.5 ได้จัดกิจกรรมควบคุมลูกน้ำยุงลายในโรงเรียน การได้รับสมุดบันทึกกิจกรรม พบว่า ร้อยละ 50.4 ได้รับสมุดบันทึกกิจกรรมเพียงพอ การวางแผนดำเนินกิจกรรม พบว่า โรงเรียนมีการวางแผนดำเนินกิจกรรม ถึงร้อยละ 88.7 ผลงานหรือสิ่งประดิษฐ์ดีเด่นในโรงเรียนเกี่ยวกับการกำจัดลูกน้ำยุงลาย พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 60.8 ไม่มีผลงานหรือสิ่งประดิษฐ์ดีเด่นในโรงเรียน ความสำเร็จในการควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียนของครูอนามัยและครูประจำชั้น พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.4 ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน

2.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน ได้แก่ ระดับการศึกษา การรับผิดชอบสอนรายวิชา การอบรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนและในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ การรับรู้ต่อโรคไข้เลือดออก การดำเนินงานตามโครงการฯ และความพึงพอใจในการดำเนินงาน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของครูอนามัยโรงเรียนและครูประจำชั้น จำแนกตามความพึงพอใจในการดำเนินงานไข้เลือดออกในโรงเรียน

ความพึงพอใจ	งานที่ทำทหายความสามารถ		การได้รับคำตอบแทนอย่างยุติธรรม		สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการทำงาน		เพื่อนร่วมงานที่เกื้อกูล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พอใจน้อย	555	32.6	628	36.9	1044	61.3	1003	58.9
พอใจปานกลาง	707	41.5	296	17.4	491	28.8	310	18.2
พอใจมาก	432	25.4	768	45.1	156	9.2	374	21.9

3. กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ คือ ระดับชั้น ป.4 – ม.3

3.1 ข้อมูลทั่วไป อายุ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.4 จะมีอายุระหว่าง 11 – 13 ปี เพศ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 69.4 ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 37.2 อยู่ในระดับชั้น ป.6 ศาสนา พบว่าร้อยละ 92.3 นับถือศาสนาพุทธ ผู้ปกครองประกอบอาชีพ พบว่า ร้อยละ 39.1 มีอาชีพประวัตการเจ็บป่วยโรคไข้เลือดออก พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.9 ไม่เคยป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก

3.2 การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.1 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ช่องทางที่ได้รับ ร้อยละ 28.8 ทางสื่อ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 23.1 จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากสถานอนามัยและโรงพยาบาล และร้อยละ 22.1 จากทางโรงเรียน การรับทราบเกี่ยวกับโครงการฝึกพลังเยาวชนไทยต้านภัยไข้เลือดออก พบว่า ร้อยละ 76.1 รับทราบเกี่ยวกับโครงการฯ

3.3 ทักษะคิดที่คิดต่อการดำเนินโครงการฝึกพลังเยาวชนไทยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 95.1

3.4 ความพึงพอใจด้านงานที่ดำเนินการ เป็นงานที่ทำทหายความสามารถ มีความพึงพอใจระดับน้อย ร้อยละ 42.2 ความพึงพอใจด้านงานที่ดำเนินการได้รับคำตอบแทนอย่างยุติธรรม มีความพึงพอใจระดับสูง ร้อยละ 40.0 ความพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการทำงาน มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ร้อยละ 44.2 ความพึงพอใจด้านเพื่อนร่วมงานที่เกื้อกูลกัน มีความพึงพอใจระดับมาก ร้อยละ 55.7

3.5 การดำเนินงานป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.8 ได้รับสมุดบันทึกกิจกรรม การควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.8 มีการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ โดยมีวิธีการดังนี้ ร้อยละ 70.1 ใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ ร้อยละ 68.9 ปิดฝาโอ่งให้สนิทและมิดชิด ร้อยละ 55.2 เปลี่ยนน้ำทุก 7 วัน และร้อยละ 52.4 ปล่อยปลากินลูกน้ำ การควบคุมและกำจัดลูกน้ำยุงลายที่จานรองขาตู้ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.7 มีการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ โดยใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ การดูแลสภาพแวดล้อม กำจัดเศษภาชนะต่างๆ ที่ขังน้ำได้ เช่น กระบอง เศษแก้ว จาน กะลา พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.9 มีการดำเนินการ สถานที่ที่นักเรียนทำกิจกรรมกำจัดลูกน้ำยุงลาย พบว่า ร้อยละ 86.2 ทำที่บ้าน ร้อยละ 74.4 ทำที่โรงเรียน ระยะเวลาดำเนินการกำจัดลูกน้ำยุงลาย พบว่า ส่วนใหญ่

ร้อยละ 70.1 ดำเนินการในวันศุกร์ ความร่วมมือในการสำรวจและกำจัดลูกน้ำยุงลาย พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.2 ทำร่วมกับบุคคลอื่น โดยส่วนใหญ่แล้ว ร้อยละ 69.4 ทำร่วมกับเพื่อนๆ ในโรงเรียน การส่งใบกิจกรรมไปชิงรางวัลที่ตู้ ปณ. 222 พบว่า ร้อยละ 28.8 ส่งชิงรางวัลที่ตู้ ปณ. 222 แต่ร้อยละ 68.2 ไม่ได้ส่งไปที่ ตู้ ปณ. 222 เนื่องจาก ส่งไม่เป็น ไม่รู้วิธีส่ง และส่งไม่ทัน การได้รับรางวัลของนักเรียน จากตู้ ปณ. 222 พบว่า ร้อยละ 70.1 ยังไม่ได้รับรางวัล

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำแนกตามการรับรู้และทัศนคติต่อการดำเนินการไขเลือดออกในโรงเรียน

การรับรู้	การรับรู้โอกาสเสี่ยง		การรับรู้ความรุนแรง		การรับรู้ผลเสีย		การรับรู้ผลดี		การรับรู้อุปสรรค		การรับรู้ต่อโครงการฯ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ	555	32.6	628	36.9	1044	61.3	1003	58.9	1044	61.3	1003	58.9
ปานกลาง	707	41.5	296	17.4	491	28.8	310	18.2	491	28.8	310	18.2
สูง	432	25.4	768	45.1	156	9.2	374	21.9	156	9.2	374	21.9

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความพึงพอใจในการดำเนินงานไขเลือดออกในโรงเรียน

ความพึงพอใจ	งานที่ทำทหายความสามารถ		การได้รับคำตอบแทนอย่างยุติธรรม		สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการทำงาน		เพื่อนร่วมงานที่เกื้อกูล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พอใจน้อย	792	42.2	459	24.5	347	18.5	308	16.4
พอใจปานกลาง	738	39.3	649	34.6	830	44.2	501	26.7
พอใจมาก	329	17.5	750	40.0	680	36.2	1046	55.7

วิจารณ์ผล

อายุราชการ ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า อายุราชการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการควบคุมโรคไขเลือดออกในโรงเรียน แต่ในส่วนของครูอนามัยโรงเรียนและครูประจำชั้น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการควบคุมโรคไขเลือดออกในโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ มณี สุขประเสริฐ พบว่า อายุราชการไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องไขเลือดออก การรับรู้บทบาท ทัศนคติต่อบทบาท และความพร้อมของครูอนามัยในการป้องกันควบคุมโรคไขเลือดออก

การได้รับการฝึกอบรม พบว่า มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการควบคุมโรคไขเลือดออกในโรงเรียน ทั้งในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนและครูอนามัยหรือครูประจำชั้นได้รับการอบรม จากการศึกษาของ มณี สุขประเสริฐ พบว่าการฝึกอบรมควรเป็นไปตามความต้องการของครูอนามัย และระยะเวลา ก็มีส่วนสำคัญ ควรมียุทธศาสตร์ที่ไม่มากและไม่บ่อยเกินไป เนื้อหาไม่ซ้ำซากและประการสำคัญคือการติดตามประเมินผลด้วย

การรับทราบนโยบายและโครงการ พบว่า มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการควบคุมโรคไขเลือดออกในโรงเรียน ทั้งในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนและครูอนามัยหรือครูประจำชั้น

การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรงของโรค และการรับรู้ผลดีของการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการป้องกันโรคไขเลือดออก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการควบคุมโรคไขเลือดออกในโรงเรียน สอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเพื่อสุขภาพ ในการสนับสนุนการใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ พบว่าของ เบคเกอร์และไมแมน (1974) และซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาส ขำมาก (2538) ที่ได้ศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการป้องกันโรคไขเลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข พบว่า ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไขเลือดออกมีความสัมพันธ์กัน

ความพึงพอใจในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการควบคุมโรคไขเลือดออกในโรงเรียน จากการศึกษาของ สตอรอสส์และเชลส 1966 กล่าวว่า บุคคลจะรู้สึกพอใจในงานที่ทำเมื่องานนั้นให้ประโยชน์ตอบแทนทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ และสนองความต้องการพื้นฐานของแต่ละบุคคล ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพอใจได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจอันมีมูลเหตุสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

1. ประภาส ขำมาก. การศึกษาความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไขเลือดออกของอาสาสมัครประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ; 2538
2. มณี สุขประเสริฐ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของครูอนามัยโรงเรียนในงานป้องกันควบคุมโรคไขเลือดออกในโรงเรียนประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการระบาด]. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ; 2540
3. สวีภา แสงธราทิพย์. โรคไขเลือดออก[Homepage][19 พฤศจิกายน 2545]. Available from: URL : <http://www.cdcnet.moph.go.th/dhfwweb/week41/index.html>
4. Becker, M.H. and Maiman. Socio-Behaviour Determinants of Compliance with Health Care Recommendation. Medical Care. Vol.3 No.1(January 1974) : 12-15

